

## ปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและแนวทางส่งเสริมภาพลักษณ์ของ อาชีวศึกษา: การวิจัยแบบผสมผสานวิธี

### Factors Affecting Continuing to Study in Vocational Education and Guidelines on Promoting the Image of Vocational Education: Mixed Methods Research

นิชานันท์ ปักการะนา<sup>1\*</sup> และ ทศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ<sup>2</sup>

Nichanan Pakkarana<sup>1\*</sup> and Tatsirin Sawangboon<sup>2</sup>

(Received: July 7, 2019 ; Revised: July 13, 2019 ; Accepted: July 15, 2019)

#### บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาด้านอาชีวศึกษา 2) ศึกษาแนวทางส่งเสริมภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา งานวิจัยครั้งนี้แบ่งการศึกษออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 คน และนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 จำนวน 15 คน เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาพัฒนาเป็นเครื่องมือวิจัย ระยะที่ 2 ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาด้านอาชีวศึกษาของนักเรียนในเขตตรวจราชการที่ 13 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 330 คน และระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางส่งเสริมภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา โดยสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครูวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

#### ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาด้านอาชีวศึกษาของนักเรียนในเขตตรวจราชการที่ 13 โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = 4.19) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ค่าใช้จ่ายในการเรียน ( $\bar{X}$  = 4.46) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความสนใจในสายอาชีพ ( $\bar{X}$  = 4.33) อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน/รุ่นพี่ ( $\bar{X}$  = 4.21) ภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถาบัน ( $\bar{X}$  = 4.15) ความคาดหวัง

<sup>1</sup> นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

<sup>2</sup> อาจารย์ ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

<sup>1</sup> Master degree student, Educational Research and Evaluation Program, Faculty of Education, Mahasarakham University

<sup>2</sup> Lecturer, Department of Educational Research and Development, Faculty of Education, Mahasarakham University

\* Corresponding Author E-mail: b\_nichanan@hotmail.com

ต่ออาชีพในอนาคต ( $\bar{X}$  = 4.14) อาครสถานที่ ที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม ( $\bar{X}$  = 4.12) อิทธิพลจากโรงเรียน/ครู มีค่า ( $\bar{X}$  = 4.09) และ การสนับสนุนจากผู้ปกครอง ( $\bar{X}$  = 3.98) ตามลำดับ

2. แนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา มีดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาผู้เรียน โดยมุ่งเน้น การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ มีความรู้และทักษะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ สามารถแข่งขันในตลาดแรงงานทั้งระดับประเทศ และภูมิภาคอาเซียน และมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (2) ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้น การจัดการเรียนการสอนให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียน ประชาชน ในท้องถิ่นและต่างพื้นที่ และพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพให้สอดคล้องและทันต่อกระแสโลก และ (3) ด้านการบริการสถานศึกษา โดยมุ่งเน้น การบริการวิชาชีพสู่สังคม เพื่อให้บริการด้วยการนำนักเรียน นักศึกษา ออกให้บริการและสร้างความสัมพันธ์กับสังคม เพื่อฝึกฝนความเชื่อมั่น ทักษะ มีการปรับปรุงระบบประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น และพัฒนาการบริหาร สถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยให้ครู เจ้าหน้าที่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด แนวทางการดำเนินงาน บริหารความขัดแย้ง สร้างขวัญกำลังใจให้กับทุกคนในสถานศึกษา

**คำสำคัญ** ปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาต่อ แนวทางส่งเสริมภาพลักษณ์ อาชีวศึกษา

## Abstract

The research objectives were: 1) to study factors affecting continuing to study in vocational education; 2) to study guidelines on promoting the image of vocational education. The research was divided into three phases. Phase 1 was the study of qualitative data by interviewing 15 grade 10 students and 15 first year students of the certificate of vocational education class in order to collect data and develop the research instrument. Phase 2 was the study of quantitative data by inquiring 330 students from the certificate of vocational education level in the Inspection Area 13 about factors affecting their choice of continuing to study in vocational education. Phase 3 was the study of guidelines on promoting the image of vocational education by interviewing 4 administrators and teachers of vocational colleges. The research instruments were an interview form and a questionnaire. Data were analyzed using percentage, the mean and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The factors that influenced the Inspection Area 13 students' decision to choose to continue their education in vocational education comprised 8 aspects, having the overall mean at a high level ( $\bar{X}$  = 4.19). Considered by aspect, the aspects are ranked in descending order as follows: the expense ( $\bar{X}$  = 4.46), interest in the career ( $\bar{X}$  = 4.33), influence of peer groups / seniors ( $\bar{X}$  = 4.21), image and reputation of the institution ( $\bar{X}$  = 4.15), expectations on the future career

( $\bar{X}$  = 4.14), facilities, location and environment ( $\bar{X}$  = 4.12), influence of the school / teachers ( $\bar{X}$  = 4.09), and support from parents ( $\bar{X}$  = 3.98), respectively.

2. The guidelines on promoting vocational education are listed as follows: (1) on the aspect of student development, the focus was on the production and development of quality manpower in vocational education, with the knowledge and skills required by the professional qualification framework, being able to compete in the labor market, both domestically and in the ASEAN region, and having virtues and ethics and desirable characteristics; (2) on the aspect of organizing for learning and teaching, the focus was on learner-centered learning and teaching for the students, local residents and people from other areas; in addition, curriculums and organizing for learning and teaching in vocational education must be consistent and must keep up with global trends; and (3) on the aspect of educational services, the focus was on professional services to the society by assigning students to provide services to people in the society and build relationships with them, in order to hone their confidence and skills. Improvement on public relations was carried out in order that it could be more accessible. Moreover, educational institution administration was developed by using the principles of good governance, with participation of the teacher and other personnel in raising ideas, guidelines on execution, management of conflicts, and boosting morale for everyone in the educational institution.

**Keywords:** factors affecting continuing to study, guidelines on promoting the image, vocational education

## บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ราชกิจจานุเบกษา) ได้กำหนดคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิประเภทวิชาและสาขาวิชาต้องครอบคลุม อย่างน้อย 3 ด้าน คือ 1) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ วิชาชีพ พฤติกรรม ลักษณะนิสัย และทักษะทางปัญญา 2) ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางาน และ 3) ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งประยุกต์สู่อาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556) ซึ่งมีการคาดการณ์กันว่าในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าประเทศไทยมีแนวโน้มที่ประชากรจะมีความพร้อมทางด้านการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่แนวโน้มความต้องการทางด้านแรงงาน

และการจ้างงานที่หลากหลายก็สูงขึ้นด้วย สืบเนื่องมาจากการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีของโลกาภิวัตน์ หรือแม้แต่ความร่วมมือในการก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้น การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนทางด้านสายอาชีพหรืออาชีวศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่ออนาคตของประเทศไทยและตัวของผู้เรียนเอง เนื่องจากการเรียนด้านอาชีวศึกษามีจำนวนสาขาให้เลือกเรียนหลากหลาย ผู้เรียนสามารถมีรายได้ระหว่างเรียน หางานง่าย มีรายได้สูงหากเป็นช่างฝีมือ และสามารถประกอบธุรกิจส่วนตัว นอกจากนี้ยังลดปัญหาการว่างงานที่จะทำให้เกิดปัญหาสังคมต่อไป (ไทยรัฐ, 2557)

ดังนั้นประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมในทุกด้าน เช่น เตรียมทรัพยากรบุคคลด้านแรงงานที่มีคุณภาพให้เพียงพอต่อความต้องการ เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ แต่ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังขาดแคลนแรงงานฝีมือที่มีศักยภาพระดับอาชีวศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มขาดแคลนมากยิ่งขึ้นจนเกิดผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การศึกษาความต้องการกำลังคนของกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีฐานผลิต ในประเทศไทยสำรวจโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ ขาดแคลนกำลังคนระดับกลางหรือระดับปฏิบัติการค่อนข้างมาก โดยเฉพาะผู้จบการศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2552) ปัญหาดังกล่าวนับว่าส่งผลกระทบอย่างมากหากยังไม่มีมาตรการมาแก้ไขปัญหานี้ก็จะขยายวงกว้าง ซึ่งสาเหตุหนึ่งเกิดจากปัจจุบันนักเรียนให้ความสนใจเรียนสายอาชีวศึกษาน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น มุมมองของผู้ปกครอง หรือของตัวนักเรียนเองที่มีความคิดว่านักเรียนที่เรียนอาชีวศึกษาต้องมีการเรียนไม่ดี หรือไม่สามารถเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้ เป็นต้น ผลการวิจัยเรื่อง สถานะการศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2549-2550 พบว่า เด็กนักเรียนส่วนใหญ่นิยมเรียนสายสามัญมากกว่าสายอาชีวศึกษา เนื่องจากเด็กเรียนสายสามัญมีค่านิยมเรื่องใบปริญญา ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการไม่สนใจพัฒนาการศึกษาสายอาชีวะเท่าที่ควร (วิทยากร เชียงกูล, 2553) จึงเกิดทัศนคติและค่านิยมในการเรียนอุดมศึกษา ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานส่วนใหญ่เลือกเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ซึ่งสาเหตุหนึ่งที่นักเรียนไม่นิยมเรียนสายอาชีวศึกษาเพราะภาพลักษณ์ที่ติดลบ ชอบใช้ความรุนแรงในการทะเลาะวิวาทของผู้เรียนอาชีวศึกษาบางกลุ่ม โดยรูปแบบของการก่อเหตุทะเลาะวิวาทนั้นได้มีการพัฒนาความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ มีการใช้อาวุธที่รุนแรง เช่น อาวุธปืน หรืออาวุธมีด วัตถุระเบิด อาวุธปืนปากกา การดัดแปลงอุปกรณ์การเรียนมาใช้เป็นอาวุธ การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของเยาวชนที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น (เสนห์ เสถียรพงศ์, 2540) ส่งผลต่อทัศนคติและการยอมรับของคนในสังคม ผู้ปกครอง และชุมชน ทำให้แนวโน้มของผู้เรียนอาชีวศึกษาลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการที่พบว่า ปัจจุบันอาชีวะกำลังเผชิญปัญหา คือ ภาพลักษณ์ไม่ดีที่เกิดขึ้นจากตัวนักเรียนคือ สังคมมองว่าเด็กอาชีวะเป็นเด็กก้าวร้าว ชอบชกต่อย และผู้ปกครองมองว่านักเรียนที่มาเรียนอาชีวศึกษาเป็นเด็กที่เรียนหนังสือไม่เก่ง และเป็นการศึกษาชั้นสอง (สมบัติ สุวรรณพิทักษ์, 2553) ด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้พยายามสร้างภาพลักษณ์อาชีวศึกษาให้ดีขึ้น เช่น ก่อกำเนิดโครงการคนพันธุ์อา เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาแสดงความสามารถทางสร้างสรรค์ เปิดมุมมองใหม่ให้สังคมเห็นด้านสวยงามของอาชีวะ ลบภาพความรุนแรงของนักศึกษาอาชีวศึกษาภาพนักศึกษายกพวก

ตื้น ซึ่งแทบจะกลายเป็นสัญลักษณ์คู่กับชื่อ อาชีวะ ถือเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดีให้หมดไป อย่างไรก็ตาม โครงการดังกล่าวสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น แต่ยังไม่สามารถดึงดูดผู้เรียนเข้าศึกษาต่อในด้านอาชีวศึกษาได้ตามความต้องการของประเทศ

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและแนวทางส่งเสริมภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาของนักเรียนในเขตตรวจราชการที่ 13 เพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการเลือกศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษาต่อไป

### ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาด้านอาชีวศึกษาของนักเรียนในเขตตรวจราชการที่ 13
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาของนักเรียนในเขตตรวจราชการที่ 13

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เขตตรวจราชการที่ 13 จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ยโสธร และอุบลราชธานี จำนวน 3,850 คน

2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 คน นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 จำนวน 15 คน และผู้บริหารและครู จำนวน 4 คน

3. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เขตตรวจราชการที่ 13 จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ยโสธร และอุบลราชธานี ได้มาโดยการเปิดตาราง Taro Yamane (1973) จำนวน 364 คน และทำการสุ่มแบบการเลือกตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (non – probability) เลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเกินกว่าเป้าหมายกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 จำนวน 400 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับมา 330 ชุด คิดเป็นร้อยละ 82.5

#### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุดคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดของกระบวนการสร้างเครื่องมือและผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้างานวิจัย แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา เพื่อหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและสร้างกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2. การสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาด้านอาชีวศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสังเคราะห์และพัฒนาตัวแปร

3. นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ กำหนดกรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและแนวทางส่งเสริมภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา

4. ขอความอนุเคราะห์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมและคุณภาพ แล้วปรับปรุงแก้ไข

5. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อว่าเหมาะสมหรือไม่ รวมถึงขอข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแบบสอบถาม โดยเกณฑ์การให้ค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทุกข้อได้ค่า IOC ระหว่าง 0.6 ถึง 1

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น ซึ่งพบว่า ค่าอำนาจจำแนกโดยใช้วิธี item-total correlation ที่มีค่าอยู่ระหว่าง .228 ถึง .744 สำหรับค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาตามสูตรของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .913 ดังนั้น ข้อคำถามจึงเหมาะสม ไม่ต้องพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

7. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บกับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. เตรียมแบบสอบถามจัดให้มากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บข้อมูลประมาณร้อยละ 10 เพื่อป้องกันความผิดพลาดและไม่เพียงพอของข้อมูล ซึ่งอาจเกิดจากนักเรียนที่ไม่ตั้งใจตอบแบบสอบถามหรือตอบแบบสอบถามไม่ครบทุกฉบับ

3. ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ เพื่ออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้นักเรียน ตอบแบบสอบถาม และกำหนดวัน เวลา สถานที่ ที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนตาม วัน เวลา ที่นัดหมายกับทางโรงเรียน โดยชี้แจงกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทราบวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือกับนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริง

5. นำแบบวัดที่สมบูรณ์ ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อ

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

## ผลการวิจัย

### ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อทางด้านอาชีวศึกษาของนักเรียน ในเขตตรวจราชการที่ 13 จากข้อมูลเชิงคุณภาพ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อทางด้านอาชีวศึกษาของนักเรียนในเขตตรวจราชการที่ 13 ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 คน และนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 จำนวน 15 คน ที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ พบว่า

#### ปัจจัยที่ 1 ด้านภูมิหลัง

**ความสนใจในสายอาชีวศึกษา** ความสนใจในวิชาชีพเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนที่ตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต้องมีความมั่นใจในวิชาชีพ มีความถนัดและมีผลการเรียนที่ผ่านมาดี อีกทั้งมีความปรารถนาในการประกอบอาชีพในสายวิชาชีพ จึงจะพิจารณาเข้าศึกษาต่อในสายวิชาชีพ ซึ่งมีหลักสูตรสายอาชีพให้เลือกเรียนหลากหลายแขนง และแต่ละสาขาก็น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นสาขาช่างยนต์ การบัญชี ช่างกลโรงงาน การตลาด ช่างไฟฟ้า ฯลฯ เลือกเรียนไปแล้วมีตำแหน่งงานรองรับ นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง หรือจะเลือกเรียนสาขาที่ตลาดแรงงานขาดแคลนก็ได้อีกไม่น้อย ทั้งนี้ เมื่อสำเร็จการศึกษาออกมาแล้วจะสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายอาชีพ โดยนักเรียนส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่า การเรียนสายอาชีพเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความสามารถหลากหลายระดับสามารถเข้าเรียนได้ตามความสนใจ แต่นักเรียนที่เข้าศึกษาต่อมักจะเป็นนักเรียนที่มีความถนัดทางวิชาการไม่สูงมากนัก จึงมองว่าการเรียนในสายอาชีพนั้นเรียนง่าย มีเวลาทำกิจกรรมอย่างอื่นมากมาย อีกทั้งผู้เรียนคาดการณ์ในอนาคตว่า การเรียนสายอาชีพมีโอกาสในการศึกษาต่อน้อย พบปัญหาความรุนแรงของนักเรียนบางกลุ่มทำให้มองว่าอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีแต่ความรุนแรง ส่งผลให้นักเรียนหลายคนไม่ต้องการศึกษาต่อสายอาชีพ ดังข้อคิดเห็นต่อไปนี้

“.....วิทยาลัยอาชีวศึกษามีหลักสูตรหรือสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ให้เลือกเรียนได้หลากหลายและง่ายต่อการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อ การเรียนการสอนสายอาชีพเป็นการเรียนที่เน้นทักษะปฏิบัติมากกว่าการเรียนทฤษฎี ทำให้นักเรียนที่มีความถนัดทางวิชาการไม่สูงมากนัก สามารถเรียนต่อได้” [นักเรียนคนที่ 1 (สัมภาษณ์) 16 กุมภาพันธ์ 2559]

#### ปัจจัยที่ 2 ด้านความคาดหวังต่ออาชีพในอนาคต

**ความคาดหวังต่ออาชีพในอนาคต** การเรียนอาชีวศึกษาเป็นการเรียนเพื่อฝึกทักษะปฏิบัติจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น โรงงาน บริษัท สถานประกอบการ หรือธุรกิจส่วนตัว การได้ฝึกประสบการณ์การทำงานจริง เป็นข้อได้เปรียบในการทำงานมากกว่านักเรียนสายสามัญ คือ สามารถทำงานได้เร็วกว่า เป็นที่ต้องการของนายจ้างจำนวนมาก โดยเฉพาะนักเรียนสายช่าง ที่มีคนสำเร็จการศึกษาน้อยและมีโอกาสได้งานทำที่หลากหลาย เช่น นักเรียนอาชีวศึกษาสายพาณิชยกรรม และนักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะในการทำงานสูงเป็นที่ยอมรับของนายจ้าง จุดเด่นอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กยุคใหม่เริ่มหันมาเรียนด้านสายอาชีพมากขึ้น นั้นเพราะการเรียนสายอาชีพเป็นการเรียนโดยตรงกับสายงานที่รองรับตลาดแรงงานในอนาคต นอกจากนี้ยิ่งหากเป็นสิ่งที่ชอบแล้วด้วย เด็กที่เข้าเรียนสายอาชีพก็จะเกิดความสุขสนุกสนานที่ได้เรียนยังทำให้การ

เรียนได้ผลสัมฤทธิ์ที่ดีไปอีกด้วย แล้วเมื่อมองไปยังอนาคตเราก็จะเห็นว่ามียาสายอาชีพหลายๆ ด้านที่กำลังเติบโต และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน อาทิเช่น 1) ด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม 2) ด้านคอมพิวเตอร์และไอที และ 3) ช่างงานอุตสาหกรรมและเครื่องกล ถึงแม้ความก้าวหน้าในอาชีพจะดี เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน แต่ยังมีนักเรียนส่วนหนึ่งเห็นว่า คนจบปริญญาตรีมีความก้าวหน้า มั่นคง และรายได้ดีกว่าการเรียนสายอาชีพ และการเรียนสายอาชีพมีข้อเสียเปรียบในเรื่องของภาษาอังกฤษ ดังข้อคิดเห็นต่อไปนี้

“.....คนที่เรียนสายอาชีพไม่ใช่ไม่เก่ง ส่วนตัวคิดว่าทุกที่จะต้องมีทั้งคนเก่งและคนไม่เก่งปะปนกันไป ที่เลือกเรียนสายอาชีพ เพราะที่บ้านเปิดร้านขายของ จึงอยากเรียนการตลาดเพิ่ม เพื่อที่จะได้เอาความรู้และเทคนิคที่ได้เรียนมา ไปใช้ในธุรกิจครอบครัว และต่อยอดร้านค้าให้มีเงินมากขึ้นได้” [นักเรียนคนที่ 3 (สัมภาษณ์) 16 กุมภาพันธ์ 2559]

### ปัจจัยที่ 3 ด้านอิทธิพลบุคคล

**อิทธิพลจากโรงเรียน/ครู** อิทธิพลจากโรงเรียน/ครู เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน และเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา แสดงให้เห็นว่านักเรียนตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา เพราะแรงสนับสนุนจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น การได้รับคำแนะนำจากครูในโรงเรียนเดิม ประกอบกับได้รับข้อมูลข่าวสารและการแนะแนวอาชีพจากโรงเรียนสม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็นแรงเสริมที่จะทำให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกสถานศึกษา เพราะเห็นประโยชน์ของการศึกษาและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ดังข้อคิดเห็นต่อไปนี้

“.....ในช่วงที่ผมเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีอาจารย์และรุ่นพี่จากวิทยาลัยสายอาชีพหลายแห่งมาประชาสัมพันธ์สถานศึกษาและแนะนำข้อดีของการเรียนต่อสายอาชีพ และจะได้ยกตัวอย่างรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน และการประกอบอาชีพให้ฟัง เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาเรียนต่อ ซึ่งผมคิดว่าเรียนต่อสายสามัญหรือสายอาชีพ มีทั้งข้อดีและข้อเสียแตกต่างกัน สำหรับตัวผมแล้วที่เลือกเรียนสายสามัญเพราะผมคิดว่าพอ แม้ สามารถส่งเสียผมเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้ ประกอบกับผมประเมินตัวเองว่าผมสามารถเรียนต่อในหลักสูตรของสายสามัญได้” [นักเรียนคนที่ 8 (สัมภาษณ์) 16 กุมภาพันธ์ 2559]

**อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน/รุ่นพี่** การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อของนักเรียนมาจากการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน/รุ่นพี่ ดังข้อคิดเห็นต่อไปนี้

“.....จริง ๆ แล้วคนเรียนเก่งมีทั้งเรียนต่อสายสามัญ ทั้งอาชีวะ แต่เปอร์เซ็นต์คนเรียนเก่งส่วนใหญ่จะไปเรียนต่อสายสามัญ เพราะคิดว่าเรียนสายสามัญจบแล้วไปเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย เมื่อจบไปแล้วได้รับใบปริญญาบัตร อย่างที่คนส่วนใหญ่หรือรุ่นพี่ที่จบไปแล้ว ที่ไปเรียนต่อสายอาชีพ อาจเป็นเพราะต้องการจบมาแล้วสามารถหางานทำได้เลย เพื่อนในกลุ่มไปเรียนสายอาชีพ เพราะเห็นรุ่นพี่ที่เรียนสายอาชีพแล้วประสบความสำเร็จ” [นักเรียนคนที่ 7 (สัมภาษณ์) 16 กุมภาพันธ์ 2559]

**การสนับสนุนจากผู้ปกครอง** ครอบครัวของนักเรียนเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน โดยจะพบว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีผลต่อการตัดสินใจส่งบุตรเข้าเรียนหนังสือ กล่าวคือ บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง บุตรย่อมมีแนวโน้มที่จะได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นไปด้วย เพราะเด็กนักเรียนจะนำแบบอย่างของผู้ปกครองมากำหนดเป็นแนวทางในการดำเนิน

ชีวิตของตัวเอง และยังพบอีกว่า ลูกบางคนจะเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพตามบิดา มารดา และสภาพทางเศรษฐกิจ ดังข้อคิดเห็นต่อไปนี้

“.....พ่อแม่มีอาชีพรับจ้าง และที่บ้านมีลูกหลายคน ประกอบกับตัวเองเป็นคนโตะ พ่อกับแม่เลยอยากให้เรียนสายอาชีพ เพื่อที่จบมาแล้วจะได้มีงานทำ...ส่วนตัวก็อยากจะเรียนต่อสายอาชีพอยู่แล้ว เพราะหางานง่าย ฝึกงานก็ยังมีรายได้ จะได้ไม่รบกวนที่บ้านมากเกินไป” [นักเรียนคนที่ 9 (สัมภาษณ์) 16 กุมภาพันธ์ 2559]

#### ปัจจัยที่ 4 ด้านอิทธิพลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

**ภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถาบัน** ภาพลักษณ์ของสถาบันเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่านักเรียนตัดสินใจเลือกเพราะเห็นว่า ภาพลักษณ์ของโรงเรียนเป็นที่พึงพอใจต่อการตัดสินใจเลือกทั้งทางด้านการยอมรับจากตลาดแรงงาน ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษา ความมีชื่อเสียงของสถานศึกษามีความโดดเด่นทางวิชาชีพ ประกอบกับบุคคลที่ได้รับการศึกษาจากสถานศึกษาเป็นผู้ประสบความสำเร็จในสายอาชีพ แต่ยังมีนักเรียนมัธยมศึกษาบางส่วนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถาบันเกี่ยวกับการเรียนการสอน และพฤติกรรมของนักเรียน เช่น การแต่งกายของนักเรียนอาชีวศึกษา ปัญหาการทะเลาะวิวาท และการแสดงพฤติกรรมเกรของนักเรียนสายอาชีพ ดังข้อคิดเห็นต่อไปนี้

“.....เป็นสถานศึกษาสายอาชีพประจำจังหวัดที่คนส่วนใหญ่ให้การยอมรับในคุณภาพและมาตรฐานของการจัดการศึกษา เมื่อจบออกไปแล้ว ไปสมัครงานสถานประกอบการให้การยอมรับ มีให้โอกาสที่สถานประกอบการรับเข้าทำงานสูงกว่าผู้อื่น และมีโอกาสสามารถสอบแข่งขันได้มากกว่า” [นักเรียนคนที่ 11 (สัมภาษณ์) 16 กุมภาพันธ์ 2559]

**อาคารสถานที่ ที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม** อาคารสถานที่และที่ตั้งสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าการที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษา นักเรียนจะพิจารณาจากสถานที่ตั้งว่าอยู่ใกล้กับที่พักอาศัยของนักเรียนและสามารถเดินทางสะดวก โรงเรียนมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการจัดการศึกษา อาคารเรียนมีความทันสมัย มีอาคารฝึกงานแยกกันอย่างเป็นสัดส่วนกับอาคารเรียน สภาพแวดล้อมของทางโรงเรียนมีความเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ และจากการสัมภาษณ์ พบว่านักเรียนมัธยมศึกษา มีความเข้าใจและสามารถตอบคำถามและบรรยายสภาพภายในภายนอกวิทยาลัย ที่เกิดจากการเคยเข้าไปในวิทยาลัยเอง หรือการได้รับฟังจากพี่หรือญาติ ดังข้อคิดเห็นต่อไปนี้

“.....เลือกเรียนสถานศึกษาที่อยู่ใกล้บ้าน เพราะสะดวกในการเดินทาง ทำให้ประหยัดเวลาประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเช่าที่พัก มีเวลาได้อยู่กับครอบครัว มีความปลอดภัยสูง พ่อและแม่ไม่วิตกกังวลหรือเป็นห่วง เพราะเรียนสถาบันไหนหากเรามีความตั้งใจ ก็สามารถทำให้เราประสบความสำเร็จได้” [นักเรียนคนที่ 13 (สัมภาษณ์) 16 กุมภาพันธ์ 2559]

**ค่าใช้จ่ายในการเรียน** ค่าเล่าเรียนเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายในสถานศึกษาไม่สูงเมื่อเทียบกับการเรียนในสายสามัญ มีการจัดเก็บค่าเล่าเรียนที่เหมาะสม และครอบครัวของนักเรียนมีศักยภาพเพียงพอกับการชำระค่าเล่าเรียนได้ เพราะฉะนั้นทางสถานศึกษาควรมีแนวทางในการ

ช่วยเหลือทางการเงินให้กับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเงินด้วยการมีกองทุนรัฐบาลให้นักเรียนกู้ยืมได้ การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีและนักเรียนที่ขาดแคลน ดังข้อคิดเห็นต่อไปนี้

“.....สนใจเลือกเรียนสายอาชีพ เพราะเรียนจบแล้วสามารถทำงานได้เลยและค่าใช้จ่ายในการ เรียนไม่แพงมากแล้ว ประกอบกับวิทยาลัยมีกองทุนกู้ยืม และหากเราเลือกเรียนสาขาที่ตลาดต้องการแรงงาน อาจจะมีสิทธิ์ขอทุนการศึกษา ซึ่งจะช่วยลดปัญหาค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองได้อย่างมาก” [นักเรียนคนที่ 15 (สัมภาษณ์) 16 กุมภาพันธ์ 2559]

## ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อทางด้านอาชีวศึกษาของ นักเรียน ในเขตตรวจราชการที่ 13

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษาของนักเรียน ในเขตตรวจราชการที่ 13

| ลำดับ     | ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อทางด้านอาชีวศึกษา ของนักเรียน ของนักเรียนในเขตตรวจราชการที่ 13 โดย ภาพรวม | ระดับความคิดเห็น |      |       |
|-----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------|-------|
|           |                                                                                                                | $\bar{X}$        | SD   | แปลผล |
| 1         | ด้านความสนใจในสายอาชีวศึกษา                                                                                    | 4.33             | 0.56 | มาก   |
| 2         | ด้านความคาดหวังต่ออาชีพในอนาคต                                                                                 | 4.14             | 0.69 | มาก   |
| 3         | ด้านอิทธิพลจากโรงเรียน/ครู                                                                                     | 4.09             | 0.78 | มาก   |
| 4         | ด้านอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน/รุ่นพี่                                                                              | 4.21             | 0.68 | มาก   |
| 5         | ด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครอง                                                                                    | 3.98             | 0.70 | มาก   |
| 6         | ด้านภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถาบัน                                                                             | 4.15             | 0.68 | มาก   |
| 7         | ด้านอาคารสถานที่ ที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม                                                                        | 4.12             | 0.74 | มาก   |
| 8         | ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน                                                                                       | 4.46             | 0.67 | มาก   |
| เฉลี่ยรวม |                                                                                                                | 4.19             | 0.69 | มาก   |

จากตาราง 1 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษาของนักเรียนในเขตตรวจ ราชการที่ 13 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.19$ ) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ( $\bar{X} = 4.46$ ) ด้านความสนใจในสายอาชีวศึกษา ( $\bar{X} = 4.33$ ) ด้าน อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน/รุ่นพี่ ( $\bar{X} = 4.21$ ) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ( $\bar{X} = 3.98$ ) ตามลำดับ

### ระยะที่ 3 ผลจากการศึกษาแนวทางส่งเสริมภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อทางด้านอาชีวศึกษาของนักเรียน ของนักเรียนในเขตตรวจราชการที่ 13 มาสัมภาษณ์ผู้บริหาร หรือครู วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาโยธธว วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ และวิทยาลัยเทคนิคอำนาจเจริญ จำนวน 4 คน จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า แนวทางส่งเสริมภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษา ของนักเรียนในเขตตรวจราชการที่ 13 ประกอบไปด้วย 3 แนวทาง ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาผู้เรียน ประกอบไปด้วย 1) การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรู้ และทักษะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ สามารถแข่งขันในตลาดแรงงานได้ 2) ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมระดับประเทศ และภูมิภาคอาเซียน 3) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะและการประยุกต์ใช้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบไปด้วย 1) จัดการเรียนการสอนให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียน ประชาชน ในท้องถิ่นและต่างพื้นที่ 2) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพให้สอดคล้องและทันต่อกระแสโลก

3. ด้านการบริการสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 1) การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรู้และทักษะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ สามารถแข่งขันในตลาดแรงงานได้ 2) การให้บริการสร้างความสัมพันธ์กับสังคม และให้ความสำคัญกับการบริการและความสัมพันธ์กับสังคม ปรับปรุงระบบประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น 3) สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมบริการชุมชน กิจกรรมบริการวิชาการ กิจกรรมบริการวิชาชีพ และกิจกรรมจิตอาสา 4) บริการวิชาชีพสู่สังคม นำนักเรียน นักศึกษา ออกให้บริการสังคม เพื่อฝึกฝนความเชื่อมั่น ทักษะ 5) พัฒนาการบริหาร สถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยให้ครู เจ้าหน้าที่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด แนวทางการดำเนินงาน บริหารความขัดแย้ง สร้างขวัญกำลังใจให้กับทุกคนในสถานศึกษา

### อภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษาและแนวทางส่งเสริมภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาทั้งหมดแล้ว ปัจจัยและประเด็นต่าง ๆ ในแต่ละปัจจัยที่ควรนำมาอภิปราย มีดังต่อไปนี้

#### ค่าใช้จ่ายในการเรียน

ค่าเล่าเรียนเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายในสถานศึกษาไม่สูงเมื่อเทียบกับการเรียนในสายสามัญ มีการจัดเก็บค่าเล่าเรียนที่เหมาะสม และครอบครัวของนักเรียนมีศักยภาพเพียงพอกับการชำระค่าเล่าเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทพ เหมือนพู (2542) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานศึกษาของนักเรียนเป็นลำดับแรก คือ ค่าเล่าเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนและผู้ปกครองพิจารณาในการเลือกสถานศึกษา เพราะฉะนั้นทางสถานศึกษาควรจะมีแนวทางในการช่วยเหลือทางการเงินให้กับ

นักเรียนที่มีปัญหาทางการเงินด้วยการมีกองทุนรัฐบาลให้นักเรียนกู้ยืมได้ การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีและนักเรียนที่ขาดแคลน

### **ความสนใจในสายอาชีพ**

ความสนใจในวิชาชีพเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนที่ตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต้องมีความมั่นใจในวิชาชีพ มีความถนัดและมีผลการเรียนที่ผ่านมาดี อีกทั้งมีความปรารถนาในการประกอบอาชีพในสายวิชาชีพ จึงจะพิจารณาเข้าศึกษาต่อในสายวิชาชีพ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วรรณพร ปานภาค (2553) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการตัดสินใจเลือกสายอาชีพศึกษา คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ผลสัมฤทธิ์ และความสนใจในสายอาชีพ และณัฐชา วัฒนวิไล และคณะ (2552) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียนสายอาชีพ ความมุ่งหวังในการนำไปใช้ประโยชน์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนสามารถใช้ความสนใจในวิชาชีพของนักเรียนเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์จูงใจผู้เรียนที่มีความสนใจในวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับทราบแนวทางในการศึกษาต่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด

### **อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน/รุ่นพี่**

การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อของนักเรียนมาจากการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน/รุ่นพี่ ตัดสินใจเลือกจากการชักชวนของเพื่อน เพื่อนสนิทเลือกเข้าสถานศึกษาแห่งนั้น และเลือกเพราะเพื่อนให้ความนิยมในสถานศึกษาแห่งนั้น ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริลักษณ์ เรืองสารี (2553) ได้ศึกษามูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ในสถานศึกษา โรงเรียนสายมิตรเทคโนโลยีที่มีเรื่องได้รับคำแนะนำจากศิษย์เก่าที่จบการศึกษาเป็นผู้แนะนำ มีอิทธิพลอยู่ในระดับมาก จากงานวิจัยดังกล่าว ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนที่เป็นแรงกระตุ้นผู้เรียนในการตัดสินใจเข้าศึกษาในสถานศึกษา

### **ภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถาบัน**

ภาพลักษณ์ของสถาบันเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่านักเรียนตัดสินใจเลือกเพราะเห็นว่า ภาพลักษณ์ของโรงเรียนเป็นที่พึงพอใจต่อการตัดสินใจเลือก ทั้งทางด้านการยอมรับจากตลาดแรงงาน ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษา ความมีชื่อเสียงของสถานศึกษา มีความโดดเด่นทางวิชาชีพ ประกอบกับบุคคลที่ได้รับการศึกษาจากสถานศึกษาเป็นผู้ประสบความสำเร็จในสายอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ วีรวัฒน์ พุ่มพยอม (2541) พบว่า ปัจจัยจูงใจที่สำคัญอย่างหนึ่งคือชื่อเสียงโรงเรียน และภาพลักษณ์ของโรงเรียนมีส่วนช่วยสนับสนุนให้นักเรียนตัดสินใจเลือกสถานศึกษา ทางสถานศึกษาต้องคำนึงถึงการสร้างภาพลักษณ์และการสร้างคุณภาพของสถานศึกษาควบคู่กันไป

### **ความคาดหวังต่ออาชีพในอนาคต**

การเรียนอาชีวศึกษาเป็นการเรียนเพื่อฝึกทักษะปฏิบัติจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น โรงงาน บริษัท สถานประกอบการ หรือธุรกิจส่วนตัว การได้ฝึกประสบการณ์การทำงานจริง เป็นข้อได้เปรียบในการทำงานมากกว่านักเรียนสายสามัญ คือ สามารถหางานทำได้ง่ายกว่า เป็นที่ต้องการของนายจ้างจำนวนมาก โดยเฉพาะนักเรียนสายช่าง ที่มีคนสำเร็จการศึกษาน้อยและมีโอกาสได้งานทำที่หลากหลาย เช่น

นักเรียนอาชีวศึกษาสายพาณิชยกรรม และนักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะในการทำงานสูงเป็นที่ยอมรับของนายจ้าง จุดเด่นอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กยุคใหม่เริ่มหันมาเรียนด้านสายอาชีพมากขึ้น นั้นเพราะการเรียนสายอาชีพเป็นการเรียนโดยตรงกับสายงานที่รองรับตลาดแรงงานในอนาคต นอกจากนี้ยิ่งหากเป็นสิ่งที่ชอบแล้วด้วย เด็กที่เข้าเรียนสายอาชีพก็จะเกิดความสุขสนุกสนานที่ได้เรียนยิ่งทำให้การเรียนได้ผลสัมฤทธิ์ที่ดีไปอีกด้วย สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านความต้องการกำลังคนในระยะ 5 ปี (2558-2562) โดยการประมาณการอัตราการขยายตัวของ GDP ทางด้านเศรษฐกิจพบว่า ภาคอุตสาหกรรมและการบริการมีอัตราการขยายตัว ส่งผลให้ความต้องการกำลังคนของประเทศด้านอุตสาหกรรมและการบริการสูงตามไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556) ซึ่งทำให้สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่เน้นการประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษา โดยเปิดสอนสาขาที่สอดคล้องกับภาคอุตสาหกรรมและการบริการมากขึ้น

### อาคารสถานที่ ที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม

อาคารสถานที่และที่ตั้งสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าการที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษา นักเรียนจะพิจารณาจากสถานที่ตั้งว่าอยู่ใกล้กับที่พักอาศัยของนักเรียนและสามารถเดินทางสะดวก โรงเรียนมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการจัดการศึกษา อาคารเรียนมีความทันสมัย มีอาคารฝึกงานแยกกันอย่างเป็นสัดส่วนกับอาคารเรียน สภาพแวดล้อมของทางโรงเรียนมีความเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทวีพันธ์ คล้ายเพชร (2541) ที่ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวสถาบันมีความสำคัญต่อการจูงใจผู้เรียนในการเข้าศึกษา ทั้งทางด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และทำเลที่ตั้งสถานศึกษา จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงอาคารสถานที่ และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้กับนักเรียนที่เดินทางมาเรียน

### อิทธิพลจากโรงเรียน/ครู

อิทธิพลจากโรงเรียน/ครู เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน และเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา แสดงให้เห็นว่านักเรียนตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา เพราะได้รับคำแนะนำจากครูในโรงเรียนเดิมที่เป็น ที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และการได้รับข้อมูลข่าวสารและการแนะนำอาชีพจากโรงเรียนอย่างทั่วถึง มีการจัดทัศนศึกษาในช่วงที่วิทยาลัยนั้น ๆ จัดประชาสัมพันธ์โรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พบเห็นจากการดำเนินการจริง ซึ่งจะเป็นแรงเสริมที่จะทำให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกสถานศึกษา เพราะเห็นประโยชน์ของการศึกษาและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีชัย วิริยะโกศล (2541) พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการศึกษาต่อเป็นอย่างมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณัญญา เปรมฤทัย (2545) พบว่า นักเรียนที่เลือกนักเรียนตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา เพราะแรงสนับสนุนจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น การได้รับคำแนะนำจากครูในโรงเรียนเดิม ประกอบกับได้รับข้อมูลข่าวสารและการแนะนำอาชีพจากโรงเรียนสม่ำเสมอ

### การสนับสนุนจากผู้ปกครอง

ครอบครัวของนักเรียนเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับสถานภาพของผู้เรียน โดยจะพบว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีผลต่อการตัดสินใจส่งบุตรเข้าเรียน

หนังสือ กล่าวคือ บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง บุตรย่อมมีแนวโน้มที่จะได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นไปด้วย เพราะเด็กนักเรียนจะนำแบบอย่างของผู้ปกครองมากำหนดเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตัวเอง และยังพบอีกว่า ลูกบางคนจะเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพตามบิดา มารดา และสภาพทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับผลวิจัยของ ขวัญใจ เลอจันทร์ (2552) ทำการศึกษาเรื่องการเลื่อนฐานะทางสังคมของประชากรไทยในชนบท พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดามีผลต่อการตัดสินใจส่งบุตรเข้าเรียนหนังสือ กลุ่มบิดาที่มีอาชีพไม่ใช้กำลังกาย เช่น ข้าราชการ พ่อค้า ผู้ปฏิบัติงานโดยวิชาชีพ มีแนวโน้มที่จะส่งบุตรเข้าศึกษาต่อสูงกว่า จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับผู้ปกครองที่เป็นแรงกระตุ้นผู้เรียนในการตัดสินใจเข้าศึกษาในสถานศึกษา จะต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง ในการส่งเสริมและเห็นประโยชน์ของการเข้าศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษา

### ข้อเสนอแนะ

#### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สถาบันอาชีวศึกษาต้องมีการประชาสัมพันธ์ข้อดีของการเรียนสายอาชีพ เช่น เป็นที่ยอมรับของนายจ้างและสถานประกอบการ โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายนักเรียนที่มีความสนใจในสายอาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสตัดสินใจเลือกสายการศึกษาที่เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ ความชอบและความถนัดอย่างแท้จริง

1.2 สถาบันอาชีวศึกษาควรเพิ่มกิจกรรมที่ดีและมีประโยชน์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ให้เข้าสู่ชุมชน และโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น กิจกรรมส่งเสริมวิชาชีพ แก่ชุมชน กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมร่วมกับชุมชน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และอาสาสมัคร เป็นต้น เพื่อเพิ่มภาพลักษณ์ด้านนักเรียนอาชีวศึกษา อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ในด้านดี

#### 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของกลุ่มที่เลือกเข้าศึกษาต่อกับกลุ่มที่ไม่เลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา

2.2 ควรศึกษากระบวนการจูงใจนักเรียนในการเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา

### เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2552). *บทเรียนสหรัฐอเมริกา เปิดหลักสูตรสายอาชีพตามความต้องการ*

*ตลาดแรงงาน*. <http://www.kriengsak.com/>

ขวัญใจ เลอจันทร์. (2552). *การเลื่อนฐานะทางสังคมของประชากร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพมหานคร :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐชา วัฒนวิไล และคณะ. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักการบัญชี: กรณีศึกษา*

*นักศึกษาคณะบัญชีมหาวิทยาลัยกรุงเทพ*. [http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/epaper/special\\_may2010/pdf/Page\\_121.pdf](http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/epaper/special_may2010/pdf/Page_121.pdf)

- ทวีชัย วิริยะโกศล. (2541). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทวีพันธ์ คล้ายเพชร. (2541). แรงจูงใจของนักศึกษาที่เข้าศึกษาวิชาชีพพระยะสันในวิทยาลัยสารพัดช่างเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิตสาขารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เทพ เหมือนฟู. (2542). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนที่โรงเรียนอรรถวิทย์พานิชยการ. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- ไทยรัฐ. (2557). วิกฤติ! แรงงานขาดแคลน ทำไมเด็กเรียนอาชีวะน้อยลง?. <http://www.thairath.co.th/content/42863>
- วรรณพร ปานภาค. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสายอาชีพศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรัญญา เปรมฤทัย. (2545). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดสมุทรปราการ. ปริญญาโท ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยากร เชียงกูล. (2553). รายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 51 - 52. ชมรมศึกษาผลงาน. <http://witayakornclub.wordpress.com>.
- วีรวัฒน์ พุ่มพยอม. (2541). การศึกษาแรงจูงใจเลือกสถานศึกษาเพื่อศึกษาต่อสายอาชีวศึกษาเอกชนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนเกษมโปลีเทคนิค. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- ศิริลักษณ์ เรืองสารี. (2553). มูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปี ที่ 1 ในโรงเรียนสายมิตรเทคโนโลยี. รายงานวิจัยแผนกช่างอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลังโรงเรียนสายมิตรเทคโนโลยี.
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2553). ข่าวการศึกษา. ไทยรัฐออนไลน์. [www.thairath.co.th](http://www.thairath.co.th)
- เสนห์ เสถียรพงศ์. (2540). การก่อเหตุทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2556). ระเบียบการวัดและประเมินผลหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. <http://www.vec.go.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. London: John Weather Hill, Inc.